

Sygn. akt I ACa 488/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Jacek Pasikowski (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Wiklak

SO del. Jarosław Pawlak

Protokolant: sekr. sąd. Ewelina Stępień

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2020 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa S. K. i D. K.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w L.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 28 lutego 2019 r. sygn. akt I C 348/17

1. oddala apelację;

2. zasądza od S. K. i D. K. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L. kwotę 4.050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 488/19

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 1 marca 2017 roku S. K. i D. K. wniesli o zasądzenie na ich rzecz solidarnie od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L. kwoty 76.000 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 18 sierpnia 2016 roku oraz kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego tytułem częściowego wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez stronę pozwaną z nieruchomości stanowiących ich własność oznaczonych numerami ewidencyjnym (...) położonymi we wsi K.. W piśmie procesowym z dnia 26 lutego 2019 roku powodowie rozszerzyli żądanie pozwu do łącznej kwoty 252.602,61 zł.

Wyrokiem z dnia 28 lutego 2019 roku Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił wyżej opisane powództwo, a nadto zasądził od S. K. i D. K. solidarnie na rzecz strony pozwanej kwotę 5.417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu i obciążył pozwanych nieuiszczonymi kosztami sądowymi w kwocie 10.872,88 zł.

Jak wynika z ustaleń Sądu Okręgowego w Łodzi, S. K. i D. K., pozostają we wspólności majątkowej małżeńskiej i są właścicielami nieruchomości gruntowych położonych we wsi K., w gminie Z. o numerach ewidencyjnych (...),

dla których Sąd Rejonowy w Zgierzu V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr KW (...). Opisane nieruchomości zostały nabyte przez powodów w dniu 15 marca 2006 roku.

Na działce oznaczonej nr (...) znajduje się słup linii 15kV pozostający w majątku pozwanej Spółki, a na działkach nr (...) znajdują się przewody linii elektroenergetycznej napowietrznej średniego napięcia 15 kV zasilającej stację transformatorową o nr ewidencyjnym 4- (...) B. (linia SN) pozostające także w majątku strony pozwanej. Opisana wyżej linia energetyczna została wybudowana i przyjęta do eksploatacji 5 lutego 1965 roku na potrzeby elektryfikacji wsi B..

Z kolei na działkach nr (...) znajdują się przewody linii napowietrznej wysokiego napięcia (WN) 110 kV relacji Z. – O., pozostające w majątku Spółki (...). Infrastruktura tej linii wysokiego napięcia została przewidziana na podstawie decyzji nr (...) skierowanej do Zakładu (...) z dnia 30 listopada 1979 roku o ustaleniu lokalizacji inwestycji. Z kolei decyzją nr (...) z dnia 30 września 1981 roku Zarząd Urbanistyki, Architektury i Nadzoru Budowlanego w Ł. zatwierdził Zakładowi (...) w Ł. inwestycję budowy linii napowietrznej 110 kV. W dalszej kolejności, decyzją z dnia 12 października 1982 roku Naczelnik Gminy w Z. na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz. U. NR 70., poz. 70 ze zm.) zezwolił Zakładowi (...) w Ł. na budowę napowietrznej linii energetycznej 110kV na terenie gminy Z. przebiegającej zgodnie z załączonym planem realizacyjnym oraz zgodnie z decyzją Nr (...). W decyzji stwierdzono, że zgodnie z powołaną ustawą osobom upoważnionym przez inwestora przysługuje prawo dostępu do tych urządzeń celem wykonywania czynności związanych z ich konserwacją. W przypadku powstania szkód na nieruchomości w czasie wykonywania robót właścicielowi przysługuje prawo uzyskania odszkodowania za zniszczenia. Uczestnikiem postępowania był między innymi J. K. (1) poprzedni właściciel przedmiotowych nieruchomości. Odbiór opisanej inwestycji nastąpił w dniu 31 grudnia 1984 roku.

Linia 110 kV jest czynna i przeprowadzane są jej oględziny, czynności konserwacyjne, a w tym wycinka drzew znajdujących się pod linią.

Zakłady (...) z siedzibą w W. zarządzały infrastrukturą przesyłową w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa. Wymienione przedsiębiorstwo państwowe prowadziło zakład na pełnym wewnętrznym rozrachunku gospodarczym Zakład (...) w Ł..

Zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 roku utworzono z dniem 1 stycznia 1989 roku przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w Ł., które powstało w wyniku podziału przedsiębiorstwa (...) w W. na bazie zakładu (...) w Ł..

Powstałemu przedsiębiorstwu przydzielono składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstwa pod nazwą (...) w W..

Zarządzeniem nr (...)z dnia 9 lipca 1993 roku z dniem 12 lipca 1993 roku dokonano podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w Ł. w celu wniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia przedsiębiorstwa do Spółki Akcyjnej (...) Spółka Akcyjna w W. oraz dokonano przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w Ł. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...) Spółka Akcyjna w Ł., która wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki Zakładu (...) w Ł. z wyłączeniem praw i obowiązków przejętych przez (...) Spółkę Akcyjną w W..

W dniu 30 czerwca 2007 roku została zawarta umowa aportowego zbycia przedsiębiorstwa pomiędzy (...) Spółką Akcyjną w Ł. oraz (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

Pozwana, (...) S.A. z siedzibą w Ł., jest następcą (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (a wcześniej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w (...) Sp. z ograniczoną odpowiedzialnością).

Decyzjami z dnia 27 czerwca 2008 roku Wójt Gminy Z. ustalił warunki zabudowy dla inwestycji o nazwie budowa budynku mieszkalnego jednorodzinne z niezbędnymi elementami infrastruktury technicznej i drogowej na działkach o nr ew. 283/15, 283/16, 283/17, 283/17, 283/21, 283/22, 283/24.

Zabudowę działek w pobliżu linii napowietrznych 15kV i 110kV przy ul. (...) w K., należy wykonywać na podstawie niżej wymienionych warunków:

- obiekty budowlane należy lokalizować w odległości poziomej nie mniejszej niż 14,5 m od skrajnego przewodu linii napowietrznej 110 kV oraz 4,5 m od skrajnego przewodu linii napowietrznej 15 kV;

- metalowe ogrodzenia, bramy itp. o wysokości powyżej 2 m lokalizowane w odległości poziomej mniejszej niż 14,5 m od skrajnego przewodu linii 110 kV oraz metalowe pokrycia dachów należy uziemić w taki sposób, aby ustalony prąd pojemnościowy nie przekroczył 4 mA.

- w przypadku użycia sprzętu budowlanego należy zachować odległość strefy działania tego sprzętu od skrajnego przewodu: dla linii 110 kV w kierunku: - poziomym 10 m, - pionowym 6 m; dla linii 15 kV w kierunku: - poziomym 6,0 m pionowym 5,1 m.

- prace budowlane w strefie znajdującej się w odległości poziomej mniejszej niż 15 m od skrajnego przewodu linii 110 kV, należy prowadzić pod nadzorem pracowników Zespołu ds. (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, a prace w pobliżu linii napowietrznej 15 kV prowadzić pod nadzorem Oddziału (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w (...) sp. z ograniczoną odpowiedzialnością w Z..

- w pasie o szerokości 20 m wzdłuż linii 110 kV nie sadić wysokich drzew, a jedynie krzewy i niską zielenią,

- zapewnić pracownikom (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w Ł. (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością dostęp do obydwu linii w ciągu całej doby.

Powód S. K. od dnia 1 marca 2008 roku prowadzi działalność gospodarczą w zakresie kupna – sprzedaży nieruchomości.

Powodowie wystąpili do Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi o zawiązanie pozwanej do próby ugodowej w zakresie zapłaty kwoty 1.000.000 złotych tytułem zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie w okresie ostatnich 10 lat z nieruchomości oznaczonych nr ewidencyjnymi 283/9, 283/10, 283/11, 283/13, 283/14, 283/15, 283/16, 283/17, 283/18, 283/20, 283/21, 283/22, 283/23, 283/24, 283/25, 283/26 oraz zapłaty odszkodowania za spadek wartości i ograniczenia w korzystaniu z nieruchomości położonych we wsi K., gmina Z., dla których Sąd Rejonowy w Zgierzu V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgi wieczyste oznaczone nr KW (...), a sprawa otrzymała sygnaturę akt II Co 122/16. W piśmie z dnia 18 sierpnia 2016 roku strona pozwana poinformowała, że nie wyraża woli zawarcia ugody.

Według opinii biegłego wynagrodzenie za korzystanie z nieruchomości powodów za okres od dnia 1 marca 2007 roku do dnia 15 lipca 2018 roku z uwagi na posadowienie linii SN wynosi łącznie 35.552,23 złotych, natomiast z sieci WN kwotę 217.050,38 złotych.

W ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że powodowie S. i D. małżonkowie K. dochodzili od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L. zapłaty wynagrodzenia za korzystanie z należących do nich nieruchomości bez tytułu prawnego na podstawie art. 224 § 2 k.c. w związku z art. 225 k.c. Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, nie budzi wątpliwości, iż kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności oraz, że do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy. Władztwo przedsiębiorcy eksploatującego urządzenie przesyłowe odpowiada władztwu wynikającemu z prawa służebności, dlatego można uznać go za posiadacza, do którego na podstawie art. 352 k.c. stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy. Właściciel nieruchomości może więc na podstawie art. 224 § 2 w związku z art. 225 i art.

352 k.c. żądać od posiadacza służebności w złej wierze wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości. Sąd podniósł także, odwołując się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2017 roku, (V CNP 17/16), że przedsiębiorca eksploatujący urządzenia przesyłowe, który nie legitymuje się tytułem uprawniającym do ingerowania w sferę cudzej własności nieruchomości dla bieżącego utrzymania urządzeń przesyłowych, korzysta z tej nieruchomości w złej wierze i jest zobowiązany do świadczenia wynagrodzenia. Właściciel nieruchomości może żądać od tego przedsiębiorcy wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości również za czas po wejściu w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731), wprowadzającej instytucję służebności przesyłu. Czyniąc dalsze rozważania Sąd Okręgowy stwierdził, że tytułem prawnym do korzystania z nieruchomości przez przedsiębiorstwo energetyczne jest administracyjnoprawne pozwolenie na budowę urządzeń przesyłowych i zezwolenie na jego eksploatację połączone z ustanowieniem po stronie właściciela nieruchomości trwałego obowiązku znoszenia w sferze, w której może być wykonywana własność nieruchomości, stanu ukształtowanego przebiegiem zainstalowanego urządzenia przesyłowego wydane na podstawie art. 35 i 36 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, (t.j. Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.). Konsekwencją decyzji administracyjnych może być zatem nie tylko uznanie prawa przedsiębiorstwa energetycznego do eksploatacji urządzeń przesyłowych, ale także właściwość organu administracji do orzekania o odszkodowaniu z straty będące następstwem ograniczenia prawa własności nieruchomości. Tak jednoznacznie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 marca 2007 roku (II CSK 457/06). Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości w brzmieniu obowiązującym w okresie, którego dotyczy sprawa, organy administracji państwowej, instytucje i przedsiębiorstwa państwowe mogły za zezwoleniem naczelnika gminy - a w miastach prezydenta lub naczelnika miasta (dzielnicy), zakładać i przeprowadzać na nieruchomościach - zgodnie z zatwierdzoną lokalizacją szczegółową - ciągi drenażowe, przewody służące do przesyłania płynów, pary, gazów, elektryczności oraz urządzenia techniczne łączności i sygnalizacji, a także inne podziemne lub nadziemne urządzenia techniczne niezbędne do korzystania z tych przewodów i urządzeń. Przepis ten we wskazanych w nim okolicznościach dawał więc podstawę do ograniczenia własności nieruchomości, mieszczącego się w granicach szeroko rozumianego pojęcia wywłaszczenia. Skutkiem ostatecznej decyzji administracyjnej wydanej na podstawie tego przepisu było ograniczenie prawa własności nieruchomości przez ustanowienie trwałego obowiązku znoszenia przez właściciela w sferze, w której może być wykonywana własność nieruchomości, stanu ukształtowanego przebiegiem zainstalowanego urządzenia przesyłowego. W niektórych wypowiedziach piśmiennictwa oraz judykatury ograniczenie własności nieruchomości ustanowione na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości jest ujmowane jako swojego rodzaju służebność (nazywana służebnością publiczną lub służebnością przesyłową (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2002 r., II CKN 1316/00). Jak wskazano w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, ze względu na funkcje przewidzianego w powołanym przepisie ograniczenia własności nieruchomości uznać należy, że należące do istoty tego ograniczenia obowiązki ciążyą na każdorazowym właścicielu nieruchomości wobec każdorazowego przedsiębiorcy przesyłowego (podmiotu, w skład którego przedsiębiorstwa wchodzi dane urządzenie przesyłowe). Właścicielowi, jeżeli poniósł na skutek ograniczenia własności nieruchomości straty, należało się od tego, na czyj wniosek nastąpiło ograniczenie, odszkodowanie w granicach tych strat. Jego wysokość, o ile nie doszło do jej określenia w drodze wzajemnego porozumienia stron, ustalał organ, który wydał decyzję zezwalającą na ograniczenie własności nieruchomości (art. 36 ustawy o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości). Ponadto art. 35 ust. 3 tej ustawy stanowił, że jeżeli założenie i przeprowadzenie przewodów i urządzeń powoduje, iż nieruchomość nie nadaje się do dalszego racjonalnego jej użytkowania przez właściciela na cele dotychczasowe, nieruchomość podlega wywłaszczeniu w trybie i według zasad przewidzianych w niniejszej ustawie dla wywłaszczenia nieruchomości. Wymieniona w tym przepisie okoliczność stanowiła więc szczególną podstawę wywłaszczenia nieruchomości.

W świetle przeprowadzonej wykładni art. 35 ust. 1 ustawy o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości i przepisów z nim związanych oraz dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych, Sąd Okręgowy uznał decyzję Naczelnika Gminy w Z. z dnia 12 października 1982 roku, zezwalającą Zakładowi (...) na podstawie wymienionego przepisu na czasowe zajęcie przedmiotowej nieruchomości, stanowiącej wówczas własność poprzednika prawnego powodów J. K. (1) położonej we wsi K. G. w zakresie jak w dokumentacji technicznej dotyczącej budowy linii energetycznej wysokiego napięcia 110 kV, za decyzję o skutkach zgodnych z tym przepisem, tj. ustanawiającą przewidziane w nim ograniczenie własności nieruchomości także w zakresie późniejszego korzystania z nieruchomości. Zdaniem Sądu

I instancji, legalne korzystanie przez stronę pozwaną z przedmiotowych nieruchomości w zakresie wynikającego z decyzji z dnia 12 października 1982 roku obowiązku znoszenia tego korzystania przez właściciela, przesądza o bezzasadności powództwa w części dotyczącej wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości w zakresie linii napowietrznej 110 kV w odniesieniu do działek (...).

W odniesieniu zaś działek o nr 283/15, 283/16 i 283/17, na których znajduje się słup i przewody linii elektroenergetycznej napowietrznej średniego napięcia 15 kV Sąd Okręgowy uznał, że strona pozwana nie wykazała, iż została wydana decyzja potwierdzająca jej uprawnienie do korzystania z nieruchomości powodów w zakresie odpowiadającym treści służebności. Urządzenia energetyczne nie zostały bowiem wybudowane na podstawie decyzji administracyjnych, które mogłyby ograniczać uprawnienia właścicielskie, gdyż takie nie zostały wydane ani na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 lipca 1950 roku o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli (tj. Dz.U. z 1954 r. Nr 32, poz. 135), ani ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (t. j. Dz.U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64). Pozwana Spółka jest jednak następcą prawnym pod tytułem ogólnym przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w Ł.. Nabyła zatem uprawnienia wynikające z posiadania, które wcześniej było wykonywane przez przedsiębiorstwo państwowe. Z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy wynika, że w dniu 5 lutego 1965 roku dokonano odbioru technicznego robót w zakresie spornej linii średniego napięcia 15 kV i od tego czasu sporna linia energetyczna znajdowała się w posiadaniu Zakładu (...) w Ł. (Zakład (...) – Województwo Rejon Z.). Od tego też czasu linia była eksploatowana aż do chwili obecnej, jako część składowa przedsiębiorstwa energetycznego. Była ona zatem w posiadaniu kolejno Skarbu Państwa za pośrednictwem Zakładu (...) w Ł., przedsiębiorstwa państwowego Zakładu (...) w Ł., następnie (...) S.A. z siedzibą w Ł., (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. i obecnie przez pozwaną (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w Ł.. Przyjmując, że posiadanie to nie było oparte na prawie i wykonywane było w złej wierze, w ocenie Sądu I instancji, oznacza to, że najpóźniej od 5 lutego 1965 roku zaczął biec dla Skarbu Państwa termin zasiedzenia prawa odpowiadającego treści służebności przesyłu. Ponieważ posiadanie trwało nieprzerwanie od 5 lutego 1965 roku doprowadziło ono do nabycia służebności w drodze zasiedzenia. Sąd Okręgowy podzielił pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2009 roku (IV CSK 291/09), że za początek biegu zasiedzenia służebności należy przyjąć dzień oddania do eksploatacji linii elektroenergetycznych, jednak stosownie do art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w przypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio. Zgodnie z art. 176 k.c. jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. Jeżeli jednak poprzedni posiadacz uzyskał posiadanie nieruchomości w złej wierze, czas jego posiadania może być doliczony tylko wtedy, gdy łącznie z czasem posiadania obecnego posiadacza wynosi przynajmniej lat trzydzieści. W dniu 1 lutego 1989 roku weszła w życie ustawa z dnia 31 stycznia 1989 roku o zmianie ustawy kodeks cywilny (Dz. U. Nr 3, poz. 11) która znówelizowała art. 128 k.c., znosząc zasadę jednolitości własności państwowej. Od tego dnia przedsiębiorstwo państwowe objęło we własnym imieniu i na własną rzecz posiadanie urządzeń przesyłowych, kontynuując posiadanie wykonywane przed dniem 1 lutego 1989 roku w ramach tzw. „zarządu operacyjnego”, co prawda przez ww. przedsiębiorstwo jednak - z uwagi na zasadę jednolitości własności państwowej - w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 lutego 2012 roku, sygn. akt III CZP 93/11, uchwała Sądu Najwyższego z 22 października 2009 roku, sygn. akt III CZP 70/09 OSNC rok 2010, nr 5, poz. 64, wyrok Sądu Najwyższego z 23 września 2010 roku, sygn. akt III CSK 319/09 Biul. SN rok 2011, nr 1, poz. 9).

Jak wskazał Sąd Okręgowy, ustalenie faktu nabycia prawa przez zasiedzenie możliwe jest także w innej sprawie aniżeli w postępowaniu o zasiedzenie (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2008 roku, sygn. akt II CSK 389/08). Jak stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 25 stycznia 2006 roku (sygn. akt I CSK 11/05) osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 roku mając status państwowej osoby prawnej nie mogła nabyć własności nieruchomości, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 roku zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania. Nie budzi wątpliwości, że przeniesienie posiadania na zasadzie sukcesji uniwersalnej ze Skarbu Państwa na przedsiębiorstwo państwowe (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w Ł. (poprzednika prawnego pozwanej) nastąpiło w ramach uwłaszczenia przedsiębiorstw państwowych dokonanego ustawą z dnia 29 września 1990 roku o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i

wywłaszczeniu nieruchomości (art. 2) (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2006 roku, sygn. akt IV CSK 149/05). Jak już uprzednio wskazano przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa. Ustanowiona na rzecz przedsiębiorstwa (w znaczeniu podmiotowym) służebność gruntowa lub nabyta przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia taka służebność, jako prawo korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie związanym z działaniem tego przedsiębiorstwa (art. 285 k.c.) odpowiada funkcji i treści nowo kreowanej służebności przesyłu. Orzeczenie to potwierdza jednocześnie, iż w przypadku zasiedzenia służebności i stwierdzenia tego faktu w drodze przesłanki do wydania orzeczenia zbędne jest oznaczenie nieruchomości władnącej.

Mając na uwadze, że bieg zasiedzenia w odniesieniu do spornej linii rozpoczął się 5 lutego 1965 roku, przy przyjęciu złej wiary posiadacza, z upływem dwudziestu lat, tj. z dniem 5 lutego 1985 roku nastąpiło, zdaniem Sądu, zasiedzenie ograniczonego prawa odpowiadającego prawu służebności przesyłu w zakresie ww. linii w stosunku do każdorazowego właściciela nieruchomości stanowiącej działki gruntu o nr ew. 283/15, 283/16 i 283/17, położone w miejscowości K. gmina Z.. Zgodnie, bowiem z art. 172 k.c. w brzmieniu obowiązującym od chwili wejścia w życie Ustawy Kodeks cywilny, tj. od 1 stycznia 1965 roku posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywał własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dziesięciu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie). Po upływie lat dwudziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze. Zmiana ustawy wprowadzająca dłuższe terminy zasiedzenia (odpowiednio 20 i 30 lat) weszła w życie dopiero w dniu 1 października 1990 r. (Dz. U. 1990 r. Nr 55, poz. 321). Powodowie nabywając zatem nieruchomość w dniu 15 marca 2006 roku nabyli ją w stanie obciążonym prawem odpowiadającym treści służebności przesyłu. W konsekwencji, zdaniem Sądu I instancji, powodom nie należy się od pozwanego wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości i powództwo uległo oddaleniu.

Powyższe rozważania prowadziły do oddalenia powództwa S. i D. K. jako bezzasadnego, co nastąpiło wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 28 lutego 2019 roku.

O kosztach procesu Sąd I instancji orzekł na podstawie wyrażonej w art. 98 k.p.c. zasady odpowiedzialności za wynik procesu.

Apelację od powyższego wyroku złożyli powodowie zaskarżając go w całości i zarzucając:

1. naruszenie przepisu postępowania - art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 316 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i dokonanie oceny dowodów w sprawie z naruszeniem obowiązującej z mocy tego przepisu zasady swobodnej oceny dowodów, co przejawiało się w:

a) błędnym uznaniu, iż pozwany posiada tytuł prawny do korzystania z działek Powodów o nr 283/18, 282/20, 283/21, 283/22, 283/23 oraz 283/25 w postaci administracyjno-prawnego pozwolenia na budowę urządzeń przesyłowych wywodząc je błędnie z następstwa prawnego po przedsiębiorstwie energetycznym uprawnionym z decyzji administracyjnej nie ustalając szczegółów rzekomej decyzji i nie potwierdzając jej istnienia, w sytuacji gdy:

- pozwany nie przedłożył do akt sprawy urzędowego odpisu decyzji datowanej na 12 października 1982 roku opieczętowanego i zawierającego urzędowe stwierdzenie jej prawomocności, a jedynie jej nieczytelny i nieopieczętowany odpis - wydruk bez żadnych podpisów i bez stwierdzenia jej prawomocności z którego to dokumentu nie wynika żadne powiązanie z konkretną nieruchomością powoda;
- nie przedstawił żadnych załączników do decyzji z dnia 30 września 1981 roku pozwalających na powiązanie jej z nieruchomością powoda, której dotyczy sprawa;
- z pisma pochodzącego od Archiwum Państwowego w Ł., załączonego do akt sprawy wynika, iż nie odnaleziono żadnych decyzji o lokalizacji szczegółowej, zatwierdzeniu planu realizacyjnego, udzieleniu pozwolenia na budowę oraz dokumentów dotyczących uruchomienia, naprawy, remontów i modernizacji linii elektroenergetycznej

średniego napięcia (SN) 15 kV zasilającego stację transformatorową o nr eksploatacyjnym 4- (...) B. oraz linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia (WN) 110 kV Z.- O., które mogłyby dotyczyć nieruchomości Powodów;

- Archiwum Państwowe wskazało, iż nie odnalazło również w/w dokumentów w aktach Wydziału Spraw Wewnętrznych Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej i Urzędu Wojewódzkiego w Ł. czy też Wydziału Spraw Wewnętrznych Prezydium Powiatowej Rady i (...) Powiatowego w Ł.;
- z pisma pochodzącego od Urzędu Gminy Z. w obecnym systemie samorządu terytorialnego realizującej zadania dawniej przypisane do Naczelnika Gminy w Z., wynika iż Referat Urbanistyki Urzędu Gminy Z. stwierdził, że dla inwestycji zrealizowanych na nieruchomościach powodów nie zostały wydane i nie występują w obiegu prawnym decyzje o warunkach zabudowy, ani decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego wydane na podstawie ustawy o planowaniu i gospodarowaniu nieruchomościami; co więcej według w/w (...) w rejestrze wydanych pozwoleń na budowę w latach 1973-1999 znajdujących się w Urzędzie Gminy Z. również nie zarejestrowano w/w inwestycji;

b) pominięciu przez Sąd I instancji podczas dokonywania ustaleń faktycznych w przedmiotowej sprawie pism załączonych do akt sprawy, a pochodzących od (...) Urzędu Wojewódzkiego w Ł., Archiwum Państwowego w Ł. czy też Urzędu Gminy Z., które bezpośrednio wskazywały, iż Pozwany nie posiada żadnego tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości Powodów;

c) pominięciu, iż dokumentacja przedstawiona przez Pozwanego w znacznej części jest nieczytelna oraz posiadała bardzo liczne braki, w postaci np. załączników do Decyzji nr (...) w postaci miejsca i warunków realizacji inwestycji budowy linii napowietrznej 110 kV, które miały być oznaczone w załączniku graficznym oraz planu realizacyjnego, a mimo tego uznaniu, iż dokumenty te są wystarczające do stwierdzenia, że pozwany posiada tytuł prawny do korzystania z nieruchomości o nr 283/18, 282/20, 283/21, 283/22, 283/23 oraz 283/25 Powodów uzyskany w trybie administracyjno-prawnym;

d) bezzasadnym oraz nie popartym żadnymi dowodami uznaniu, iż wskazana w załączonej do odpowiedzi na pozew, nieczytelna oraz nieopatrzona żadnym podpisem kserokopia dokumentu przedstawiającego Decyzję Naczelnika Gminy w Z. (bądź jej projekt) i załączniku do niej, działka należąca do J. K. (2) w K. nr 1 o nieczytelnym numerze ewidencyjnym stanowi nieruchomość powodów, w sytuacji gdy nieruchomość o której mowa w w/w dokumencie mogła stanowić zupełnie inną nieruchomość również należąca do J. K. (2), położoną w K., czego Sąd orzekający nie zweryfikował w żaden sposób, nie przeprowadził w tym zakresie żadnego postępowania dowodowego, bezzasadnie przyjmując że musi to być ta sama nieruchomość;

e) oparciu ustaleń faktycznych w przedmiocie uzyskania przez pozwanego administracyjno-prawnego tytułu do części z nieruchomości powodów na podstawie nieczytelnej kserokopii dokumentu przedstawiającej decyzję, która nie została opatrzona żadnym podpisem czy też wzmianką o jej prawomocności, nie weszła do obrotu prawnego, a przede wszystkim wzmianka o niej, jak i o postępowaniu wywłaszczeniowym nie została wpisana do księgi wieczystej zgodnie z art. 17 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości;

f) błędnym uznaniu, że doszło do zasiedzenia przez pozwanego służebności przesyłu na nieruchomościach powodów o nr ewidencyjnych 283/15, 283/16 oraz 283/17, w sytuacji gdy pozwany nie wykazał w żaden sposób, iż jest on następcą prawnym Skarbu Państwa oraz, że w niniejszej sprawie doszło do skutecznego przekazania posiadania urządzeń przesyłowych co jest konieczne do stwierdzenia zasiedzenia;

g) błędnym uznaniu, iż bieg terminu zasiedzenia w stosunku do nieruchomości o nr ewidencyjnych 283/15, 283/16 oraz 283/17 winien być liczony od dnia ich pierwotnego wybudowania tj. od 1 lutego 1965 roku w sytuacji, gdy nabycie w drodze zasiedzenia służebności przesyłu mogło nastąpić dopiero po upływie odpowiednich terminów od 3 sierpnia 2008 roku, to jest dopiero od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 roku o zmianie ustawy — kodeks

postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731), ponieważ przed tą datą nie istniało w obowiązującym porządku prawnym ograniczone prawo rzeczowe w postaci służebności przesyłu;

2. naruszenie przepisu postępowania - art. 328 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie w stanie faktycznym niniejszej sprawy, polegające nie przedstawieniu w uzasadnieniu doręczonemu powodowi wyroku przyczyn, dla których dowodom takim jak pisma pochodzące od (...) Urzędu Wojewódzkiego w Ł., Archiwum Państwowego w Ł. czy też Urzędu Gminy Z. odmówił wiarygodności i mocy dowodowej; a wręcz zupełnie pominął okoliczność ich załączenia do akt niniejszej sprawy, w sytuacji gdy miały one istotne znaczenia dla ustalenia czy pozwany posiada tytuł prawny do korzystania z nieruchomości powodów;

3. naruszenie przepisu postępowania - art. 232 k.p.c. i art. 233 § 2 k.p.c. poprzez bezzasadne uznanie, że pozwany sprostał ciężarowi dowodu w niniejszej sprawie i wykazał, że posiada tytuł prawny umożliwiający mu korzystanie z nieruchomości powodów, w sytuacji gdy z dokumentów zgromadzonych w niniejszej sprawie bezpośrednio wynika, iż pozwany posiada za ledwie szczątkową oraz nieczytelną dokumentację techniczną dotyczącą urządzeń przesyłowych i to za ledwie co do ich części, w większości nieopatrzoną żadnym podpisem osób uprawnionych, która ponadto nie odnosi się do działek ewidencyjnych znajdujących się we władaniu powodów;

4. naruszenie prawa materialnego - art. 224 § 2 k.c. w zw. z art. 225 k.c. poprzez niezastosowanie w/w niniejszych przepisów i oddalenie powództwa, pomimo iż materiał dowodowy zgromadzony w sprawie potwierdzał zasadność ich zastosowania i zasądzenia dochodzonej kwoty w sytuacji, gdyż pozwany nie legitymuje się żadnym tytułem prawnym do korzystania z nieruchomości powodów, a ustalenia faktyczne Sądu orzekającego nie znajdują podstaw w dokumentach zgromadzonych w niniejszej sprawie;

5. naruszenie prawa materialnego - art. 285 k.c. w zw. z art. 292 k.c. poprzez ich bezzasadne zastosowanie w stanie faktycznym przedmiotowej sprawy oraz uznanie, iż doszło do nabycia przez pozwanego przez zasiedzenie ograniczonego prawa odpowiadającego prawu służebności przesyłu: w sytuacji gdy nie zaistniały łącznie wszystkie przesłanki umożliwiające posiadaczowi w złej wierze nabycie w/w prawa, a w szczególności nie została spełniona przesłanka w postaci nieprzerwanego posiadania urządzeń przesyłowych posadowionych na nieruchomościach powodów, gdyż pozwany nie przedstawił żadnych protokołów przekazania mu urządzeń przesyłowych oraz nie wykazał skutecznie, iż jest on następcą Skarbu Państwa, a nadto w sytuacji gdy nabycie w drodze zasiedzenia służebności przesyłu mogło nastąpić dopiero po upływie odpowiednich terminów od 3 sierpnia 2008 roku, to jest dopiero od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 roku o zmianie ustawy – kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731), ponieważ przed tą datą nie istniało w obowiązującym porządku prawnym ograniczone prawo rzeczowe w postaci służebności przesyłu; a co za tym idzie nie można było skutecznie zasiedzieć służebności przesyłu w myśl zasady *lex retro non agit*;

6. naruszenie prawa materialnego - art. 340 k.c. poprzez jego zastosowanie w stanie faktycznym niniejszej sprawy polegające na błędnym uznaniu, iż zachodziła w przedmiotowej sprawie ciągłość posiadania i następstwo prawne, w sytuacji gdy poprzez dokonanie aportowego zbycia przedsiębiorstwa przerwana została jego ciągłość, a w konsekwencji ww. domniemanie prawne zostało obalone przez powodów, a bieg terminu zasiedzenia winien być liczony od nowa;

7. naruszenie prawa materialnego - art. 176 k.c. poprzez:

a) dokonanie jego błędnej wykładni polegającej na przyjęciu, iż można doliczyć czas posiadania poprzednika prawnego pozwanego, co doprowadziło do błędnego uznania, iż doszło do nabycia tytułu prawnego przez pozwanego w drodze zasiedzenia, w sytuacji gdy powszechnie w orzecznictwie uznaje się, iż przedsiębiorstwa państwowego nie można uznać w okresie do 1 lutego 1989 roku za samoistnego posiadacza nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności gruntowej (art. 352 k.c.). Oznacza to, że niedopuszczalne jest zaliczenie posiadania przez przedsiębiorstwo państwowe wykonywanego przed tą datą okresu potrzebnego do nabycia służebności przez zasiedzenie przez następcę prawnego tego przedsiębiorstwa;

b) dokonanie jego błędnej wykładni polegającej na przyjęciu, iż dokonanie aportowego zbycia przedsiębiorstwa jest rodzajem sukcesji uniwersalnej, a co za tym idzie umożliwi zaliczenie czasu posiadania poprzednika prawnego, w sytuacji gdy zgodnie z powszechnie utrwalonym orzecznictwem jest to czynność stanowiąca szereg pojedynczych sukcesji singularnych, wobec powyższego pozwany nie jest następcą Skarbu Państwa, a także nie może doliczyć czasu posiadania urzędów przez Skarb Państwa do zasiedzenia służebności odpowiadającej swojej treści służebności przesyłu;

8. naruszenie prawa materialnego - art. 35 w zw. art. 36 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości poprzez jego zastosowanie w stanie faktycznym niniejszej sprawy prowadzącego do uznania, iż w odniesieniu do nieruchomości o nr 283/18, 282/20, 283/21, 283/22, 283/23 oraz 283/25 wydano decyzję administracyjną stanowiącą tytuł prawny pozwanego do korzystania z nieruchomości powodów, w sytuacji gdy oprócz załączonej do odpowiedzi na pozew nieczytelnej i niepodpisanej kserokopii decyzji, której nie posiadają również podmioty takie jak Archiwum Państwowe czy Urząd Gminy. Z., bez klauzuli ostatecznej wykonalności, wydanej na rzecz Zakładu (...) bez zatwierdzonej lokalizacji szczegółowej, o której mowa w w/w przepisach, czy też załączników w postaci planów realizacyjnych pozwany nie przedstawił żadnych dokumentów świadczących o tym, iż posiada tytuł prawny do korzystania z nieruchomości powodów;

9. naruszenie prawa materialnego - art. 16 w zw. z art. 17 ust. 5 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości poprzez ich niezastosowanie w stanie faktycznym niniejszej sprawie, a w konsekwencji błędne uznanie, że nieczytelny dokument przedstawiony przez pozwanego jest decyzją wydaną w trybie w/w ustawy, w sytuacji gdy nie przeprowadzono postępowania w trybie w/w ustawy tj. nie dokonano wpisu o wszczęciu postępowania administracyjnego w księdze wieczystej czy też o wydanej w wyniku postępowania wywłaszczeniowego decyzji administracyjnej, a co za tym idzie nie została wydana żadna decyzja administracyjna, która by mogła stanowić tytuł prawny pozwanego do korzystania z nieruchomości powodów;

10. naruszenie prawa materialnego - art. 5 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece oraz art. 7 tej ustawy w brzmieniu obowiązującym w dacie nabycia nieruchomości przez powoda a contrario jego aktualnej treści w zakresie dodanego w 2008 roku ust. 5 tego artykułu, poprzez jego niezastosowanie w stanie faktycznym niniejszej sprawy:

a) naruszeniem wynikającej z art. 5 ustawy o księgach wieczystych rękojmi wiary publicznej ksiąg wieczystych, która w dacie nabycia nieruchomości w 2006 roku nie była wyłączona w zakresie służebności przesyłu, które to wyłącznie dodano dopiero w 2008 roku;

b) skutkujące nieuwzględnieniem przez Sąd I instancji okoliczności jaką był brak wpisów mogących wskazywać na istnienie służebności w szczególności wpisów przewidzianych w art. 17 ust. 4 ustawy o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, na treść której sąd powołuje się ustalając zasiedzenie służebności, co doprowadziło do błędnego przyjęcia, iż doszło do zasiedzenia służebności przesyłu nie wynikającej sensu stricto z przepisów ustawy, w sytuacji gdy nabycie z wyłącznie rękojmi wiary publicznej ksiąg wieczystych w drodze zasiedzenia służebności przesyłu na nieruchomościach powodów mogło nastąpić dopiero po upływie odpowiednich terminów od 3 sierpnia 2008 roku, to jest dopiero od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 roku o zmianie ustawy – kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731), ponieważ przed tą datą nie istniało w obowiązującym porządku prawnym ograniczone prawo rzeczowe w postaci służebności przesyłu, a z pewnością nie mogło dojść do niego w 2006 roku kiedy powodowie nabywali nieruchomości;

c) skutkujące pominięciem okoliczności, iż w dniu nabycia przez powodów nieruchomości objętych niniejszym postępowaniem tj. w dniu 15 marca 2006 roku nie było ograniczeń co do rękojmi wiary ksiąg publicznych odnośnie służebności przesyłu, a zawartych obecnie w art. 7 ust. 5 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, gdyż przepisy te wprowadzono dopiero nowelizacją z 8 marca 2008 roku;

11. naruszenie prawa materialnego - art. 2 ustawy z dnia 29 września 1990 roku o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami i wywłaszczeniu poprzez dokonanie jego błędnej wykładni polegające na przyjęciu, iż przeniesienie posiadania mogło nastąpić z uwagi na dokonane przez w/w ustawę uwłaszczenie przedsiębiorstw państwowych, w sytuacji gdy koniecznym do stwierdzenia zasiedzenia jest wykazanie skuteczności przekazania posiadania, a w szczególności wykazanie formalnego przeniesienia składników majątkowych, a więc w szczególności chodzi tutaj o protokoły przekazania lub zestawienia majątku przekazywanego do wydzielonego przedsiębiorstwa, do czego w niniejszej sprawie nie doszło.

W oparciu o powyższe zarzuty apelujący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku i w konsekwencji uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 252.602,61 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w zapłacie liczonymi: od kwoty 76.000 zł od dnia 18 sierpnia 2016 roku, zaś od kwoty 176.602,61 zł od dnia 26 lutego 2019 roku do dnia zapłaty, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Ponadto wnieśli o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, za obie instancje, w przypadku zaś gdyby Sąd II instancji oddalił apelację wnieśli o nieobciążanie ich kosztami postępowania apelacyjnego, w tym kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej w postępowaniu za obydwie instancje, w trybie przewidzianym w art. 102 k.p.c.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o jej oddalenie w całości i zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L. zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Zasadnicze zarzuty apelacji dotyczą dokonanych przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych, co oznacza, że obejmują naruszenia prawa procesowego, a zatem przede wszystkim należy odnieść się do ich treści, gdyż tylko prawidłowo ustalony stan faktyczny daje podstawę do kontroli poprawności zastosowania prawa materialnego. Ocena wiarygodności i mocy dowodów jest podstawowym zadaniem sądu orzekającego, wyrażającym istotę sądenia, a więc rozstrzygnięcia kwestii spornych w warunkach niezawisłości, na podstawie własnego przekonania sędziego przy uwzględnieniu całokształtu zebranego materiału (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 1996 r., II CRN 173/95, Lex nr 1635264). Zasady wynikające z art. 233 § 1 k.p.c. są naruszone jedynie wówczas, gdy ocena materiału dowodowego koliduje z zasadami doświadczenia życiowego lub regułami logicznego wnioskowania (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 1 lutego 2013 r., sygn. akt V ACa 721/12, Lex nr 1280278). Nieskuteczny jest jednak zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny materiału dowodowego, polegający jedynie na odmiennej interpretacji dowodów zebranych w sprawie, bez jednoczesnego wykazania przy pomocy argumentacji jurydycznej, że ocena dowodów przyjęta przez sąd za podstawę rozstrzygnięcia przekracza granice swobodnej oceny dowodów. Pamiętać bowiem należy, że na sędzie ciąży obowiązek wyciągnięcia w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wniosków logicznie poprawnych, zaś w zakresie oceny zgromadzonego materiału dowodowego ustawodawca przyznał sądowi swobodę, pod warunkiem, że ocena ta nie jest jednak sprzeczna ze wskazaniem wiedzy, logiki i doświadczenia życiowego. Co więcej, ocena taka pozostaje pod ochroną przepisu statuującego zasadę swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby na podstawie tego materiału dowodowego można by było budować wnioski odmienne. Zatem jedynie w sytuacji, kiedy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo przeczy zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to tylko wtedy przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., sygn. II CKN 817/00, LEX nr 56906). Podkreślenia wymaga, że ocena wiarygodności i mocy dowodów jest podstawowym zadaniem sądu orzekającego, wyrażającym istotę sądenia, a więc rozstrzygnięcia kwestii spornych w warunkach niezawisłości, na podstawie własnego przekonania sędziego przy uwzględnieniu całokształtu zebranego materiału (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 1996 r., II CRN 173/95, Lex nr 1635264). Skoro zatem skarżąca Spółka wywodzi zaistnienie naruszenia art. 233 k.p.c. to obligatoryjnie winna jednoznacznie wykazać, że sąd uchybił

zasadom logicznego rozumowania, lub doświadczenia życiowego, gdyż tylko takie zarzuty mogą być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (orzeczenia Sądu Najwyższego: z 5 dnia sierpnia 1999 r., II UKN 76/99, OSNAPiUS 2000, nr 19, poz. 732; z dnia 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/2000, OSNC 2000, nr 10, poz. 189; z dnia 10 stycznia 2002 r., II CKN 572/99, Lex nr 53136; z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00, Lex nr 56096).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w realiach niniejszej sprawy nie sposób uznać, że dokonana w niniejszej sprawie ocena materiału dowodowego była sprzeczna z zasadami logiki, wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego, a poczynione ustalenia faktyczne nie znajdowały logicznego uzasadnienia w zgromadzonym materiale dowodowym. Sąd Apelacyjny stoi na stanowisku, iż Sąd Okręgowy w sposób wnikliwy i rzetelny zgromadził materiał dowodowy niezbędny dla potrzeb rozstrzygnięcia sprawy, dokonał jego trafnej i szczegółowej oceny oraz poczynił na jego podstawie poprawne ustalenia faktyczne. Tym samym ustalony przez Sąd I instancji stan faktyczny Sąd Apelacyjny przyjął za własny bowiem wyprowadzony on został z dowodów, których ocena odpowiada wszelkim wskazaniom art. 233 k.p.c.

Nie budzi wątpliwości, że na działkach nr (...) znajdują się przewody linii napowietrznej wysokiego napięcia (WN) 110 kV relacji Z. – O., pozostające w majątku Zakładu (...), a infrastruktura tej linii wysokiego napięcia została przewidziana na podstawie decyzji nr (...) skierowanej do Zakładu (...) z dnia 30 listopada 1979 roku o ustaleniu lokalizacji inwestycji, której odbiór techniczny nastąpił 31 grudnia 1984 roku. Legalne korzystanie przez stronę pozwaną z przedmiotowych nieruchomości w zakresie wynikającego z decyzji z dnia 12 października 1982 roku obowiązku znoszenia tego korzystania przez właściciela, przesądza o bezzasadności powództwa w części dotyczącej wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości w zakresie linii napowietrznej 110 kV w odniesieniu do działek (...) skoro poprzednik prawny powodów został wymieniony w treści tejże decyzji (k. 73-74). W istocie nie zostały w tym zakresie podniesione realne zarzuty przez apelujących, albowiem twierdzenia jakoby decyzja ta nie zawierała urzędowego stwierdzenia prawomocności, nie była oryginałem, a jedynie odpisem i nie odwoływała się do konkretnej nieruchomości J. K. (1) to zarzuty gołosłowne. Faktycznie materiał dowodowy sprawy nie jest pełny i nie może być uzupełniony na podstawie źródeł, które miały znajdować się w Archiwum Państwowym, (...) Urzędzie Wojewódzkim czy też w Urzędzie Gminy Z.. Jednostki te w odpowiedzi na wezwanie Sądu I instancji wprost wskazały, że nie posiadają dodatkowej, żądanej dokumentacji i w tym kontekście nie sposób podzielić zarzut apelacji, że profesjonalny pełnomocnik powodów nie miał dostępu do jawnych akt sprawy i nie mógł zapoznać się z treścią pism Archiwum Państwowego, czy wymienionych urzędów stanowiących odpowiedzi na wezwania Sądu zgodne z treścią odpowiedzi na pozew. Nie sposób jednak twierdzić, że brak oryginału tejże decyzji nie pozwala na przyjęcie, że faktycznie została ona wydana i skierowana do jej adresatów, a w tym poprzednika prawnego skarżących, oraz że dotyczyła działek, której później nabyli powodowie. Skarżący nie przedstawiają bowiem dowodu, aby J. K. (1) w Gminie Z. posiadał inne działki nad którymi przebiegać miała linia energetyczna napowietrzna 110 kV, a jedynie tworzą taką hipotezę. W tym kontekście wszelkie twierdzenia negujące przedmiotową decyzję z dnia 12 października 1982 roku i jej realizację, to jest samą budowę linii 110 kV, faktycznie nie zostały poparte jakimikolwiek dowodami, a tym samym nie można uznać, że jest ona nieskuteczna w rozumieniu ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, (t.j. Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.).

Nie budzi wątpliwości, że w odniesieniu do działek o nr 283/15, 283/16 i 283/17, na których znajduje się słup i przewody linii elektroenergetycznej napowietrznej średniego napięcia 15 kV odbiór techniczny nastąpił w dniu 5 lutego 1965 roku, a sporna linia energetyczna znalazła się posiadaniu Zakładu (...). Potwierdza to tak protokół zdawczo odbiorczy, jaki i zeznania świadka M. K.. Apelujący starają się pośrednio kwestionować i te bezsporne ustalenia odwołując się do braku pełnej dokumentacji, w szczególności załączników do decyzji, dokumentacji dotyczącej remontów linii energetycznych, decyzji o warunkach zabudowy itd. Dokumentacja ta nie da się jednak odtworzyć, a mogła też istnieć sytuacja, że część dokumentacji w ogóle nie powstała. Należy pamiętać, że sporne linie powstawały od końca lat 50 do połowy lat 80 dwudziestego wieku, kiedy to energetyka była wyłączną domeną Państwa i własności

państwowej, a tym samym nie budziło niczyjej wątpliwości, że wybudowaną infrastrukturę energetyczną przejmuje zakład energetyczny, na którego obszarze własności została posadowiona.

Nie sposób zrozumieć na jakiej podstawie powodowie twierdzą, że strona pozwana nie jest następcą prawnym między innymi przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...). W tym miejscu Sąd Apelacyjny musi wskazać, że w analogicznych sprawach przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w Ł. następstwo to zostało wykazane w sposób jednoznaczny i nigdy nie zostało skutecznie zakwestionowane (np. sygn. akt I ACa 809/16). Także i w tej sprawie do odpowiedzi na pozew załączono dokumenty, które pozwalają na przyjęcie, że zarządzeniem nr 228 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 25 listopada 1958 roku utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady (...) z siedzibą w W.. Przedsiębiorstwo to zostało wpisane do rejestru przedsiębiorstw państwowych w dniu 10 marca 1959 roku. Zarządzeniem nr 13/ORG/89 Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 roku utworzono z dniem 1 stycznia 1989 roku przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) z siedzibą w Ł.. Przedsiębiorstwo to powstało w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Centralny O. Energetyczny w W., na bazie zakładu Zakład (...) w Ł.. Nowo powstałe przedsiębiorstwo otrzymało składniki majątkowe dotychczasowego zakładu. Na podstawie ustawy z dnia 5 lutego 1993 roku o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa oraz o zarządzenie nr 182/ORG/93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 roku oraz ustawy z 13 lipca 1990 roku o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych aktem z dnia 12 lipca 1993 roku przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w Ł. zostało przekształcone w jednoosobową Spółkę Akcyjną Skarbu Państwa pod nazwą (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł.. Z kolei w dniu 30 czerwca 2007 roku została zawarta pomiędzy (...) Spółką Akcyjną w Ł., a (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w W. umowa aportowego zbycia przedsiębiorstwa. Zgodnie z jej postanowieniami (...) Spółka Akcyjna wniosła do (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w zamian za udziały z podwyższonego kapitału zakładowego, wkład niepieniężny w postaci zorganizowanego zespołu składników materialnych i niematerialnych służących do prowadzenia działalności gospodarczej związanej ze świadczeniem usług dystrybucji energii elektrycznej i wykonywania funkcji operatora systemu przesyłowego. Mając na uwadze powyższe, zgodnie z § 1 pkt 1e umowy aportowej ograniczone prawa rzeczowe - służebności gruntowe, w tym służebności polegające na zapewnieniu dostępu do urządzeń służących do doprowadzania prądu energetycznego, przysługujące (...) Spółce Akcyjnej, weszły do majątku przejmującego i od dnia 30 czerwca 2007 roku przysługiwały (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Następnie w 2008 roku zmianie uległa firma wyżej wskazanego przedsiębiorcy na (...) Spółka Akcyjna. Wskazana Spółka została przejęta przez (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w Ł. poprzez połączenie w wyniku przeniesienia całego majątku spółki przejmowanej na spółkę przejmującą. Uchwały w tym przedmiocie zapadły na Nadzwyczajnych Walnych Zgromadzeniach obu spółek w dniu 16 sierpnia 2010 roku.

W realiach niniejszego postępowania przedsiębiorstwo państwowe - Zakłady (...) z siedzibą w W., które budowało przedmiotową linię energetyczną w połowie lat 60 ubiegłego wieku, ani następujące po nim przedsiębiorstwa państwowe nie mogły nabyć służebności przesyłu z uwagi na obowiązującą wówczas, a wynikającą z art. 128 k.c. zasadę jednolitej własności państwowej, gdyż były ówczesnie jednostkami organizacyjnymi Skarbu Państwa. Tym samym mimo, że faktycznych czynności w zakresie zasiedzenia dokonywało przedsiębiorstwo, to samoistnym posiadaczem nieruchomości czy też służebności był Skarb Państwa, w którego imieniu działały owe jednostki organizacyjne. Oznacza to, że z upływem terminu zasiedzenia nabywcą przez zasiedzenie stawał się Skarb Państwa. Tak też było w niniejszej sprawie, gdyż nabywcą służebności przez zasiedzenie stał się Skarb Państwa, a następnie, po uchyleniu art. 128 k.c., służebność przeszła na wyżej wskazanych następców prawnych Skarbu Państwa.

W odniesieniu zaś dziełek o nr 283/15, 283/16 i 283/17, na których znajduje się słup i przewody linii elektroenergetycznej napowietrznej średniego napięcia 15 kV Sąd I instancji zasadnie przyjął, że posiadanie to nie było oparte na prawie i wykonywane było w złej wierze, a zatem najpóźniej od 5 lutego 1965 roku zaczął biec dla Skarbu Państwa termin zasiedzenia prawa odpowiadającego treści służebności przesyłu. Ponieważ posiadanie trwało nieprzerwanie od tej daty doprowadziło ono do nabycia służebności w drodze zasiedzenia, gdyż za początek biegu zasiedzenia służebności należało przyjąć dzień oddania do eksploatacji linii elektroenergetycznych, jednak stosownie do art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w przypadku, gdy polega

na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2009 roku., IV CSK 291/09). Nie sposób twierdzić, że pozwana Spółka w tym zakresie winna legitymować się decyzją administracyjną, która potwierdzałaby jej uprawnienie do korzystania z nieruchomości powodów w zakresie odpowiadającym treści służebności. Urządzenia energetyczne nie zostały bowiem wybudowane na podstawie decyzji administracyjnych, które mogłyby ograniczać uprawnienia właścicielskie, gdyż takie nie zostały wydane ani na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 lipca 1950 roku o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli (tj. Dz. U. z 1954 r. Nr 32, poz. 135), ani ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (t. j. Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64). Instytucja zasiedzenia służebności ma na celu uporządkowanie długotrwałych stosunków prawnorzeczowych i zmobilizowanie biernego właściciela do zajęcia się przedmiotem swojej własności (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2011 r., V CSK 502/10). Przyjmuje się, że korzystanie przez posiadacza służebności z zainstalowanego na gruncie trwałego i widocznego urządzenia, stanowi dla właściciela tej nieruchomości wyraźne ostrzeżenie przed działaniem posiadacza służebności, który korzystając z takich urządzeń może doprowadzić do uzyskania odpowiedniej służebności. Dlatego też długotrwałe tolerowanie przez właściciela nieruchomości takich działań uznaje się za usprawiedliwiające usankcjonowanie ukształtowanego i stabilnego stanu faktycznego przez obciążenie danej nieruchomości służebnością. Dla przyjęcia posiadania służebności w zupełności wystarcza, by ingerencja przedsiębiorcy przesyłowego w nieruchomość ograniczała się do posadowienia czynnego urządzenia „nad” powierzchnią gruntu, tak jak to ma miejsce w przypadku linii energetycznej napowietrznej, i to nawet bez umieszczenia słupa na nieruchomości obciążonej. W takiej sytuacji - jak wskazuje powołana judykatura - posiadanie służebności będzie wyrażało się dodatkowo we wchodzeniu na grunt obciążony w celu usuwania awarii lub konserwacji linii napowietrznej.

Analizując uzasadnienie Sądu I instancji należy uznać, że stosowanie do dyspozycji art. 227 k.p.c. i art. 316 k.p.c. dokonano ustalenia wszelkich faktów niezbędnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a okoliczność, że powodowie wbrew tymże ustaleniom próbują przedstawić inną wersję stanu faktycznego, bez jej udowodnienia, jest indyferentna dla dokonanego rozstrzygnięcia. Także uzasadnienie zaskarżonego wyroku spełnia wymogi określone w art. 328 k.p.c., zaś zarzut apelacji w tym zakresie ma charakter jedynie formalny, gdyż skarżący powołując powyższą podstawę zaskarżenia, a w treści uzasadnienia apelacji w istocie wskazuje, że uzasadnienie nie odwołuje się do wyżej wskazanych pism Archiwum Państwowego i Urzędów wskazujących na brak w archiwach dokumentacji budowy objętych sporem linii energetycznych, co nie oznacza, że taka dokumentacja nie istniała skoro jej część znajduje się w aktach postępowania i była przedmiotem szczegółowej analizy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Sama odmienna ocena materiału dowodowego, czy stanu faktycznego sprawy nie stanowi jednak naruszenia art. 328 k.p.c. jak próbują wywodzić apelujący.

Przypomnieć należy, że roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy przysługujące właścicielowi wobec czy to posiadacza samoistnego czy posiadacza zależnego należy do tzw. roszczeń uzupełniających roszczenie windykacyjne właściciela rzeczy. W myśl art. 222 § 1 k.c. roszczenie windykacyjne przysługuje właścicielowi przeciwko osobie, która bez podstawy prawnej włada faktycznie jego rzeczą. Czynnikiem materialnie legitymowany jest więc tu wyłącznie właściciel, a biernie materialnie legitymowany ten, kto bez podstawy prawnej faktycznie włada jego rzeczą, a zatem - w zależności od okoliczności konkretnego przypadku: posiadacz samoistny rzeczy lub posiadacz zależny.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zgodnie przyjmuje się, że upływ terminu zasiedzenia wyłącza możliwość dochodzenia wynagrodzenia za korzystanie z cudzej nieruchomości także w okresie jej biegu (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2006r, III CZP 19/06, OSNC 2006, nr 4, poz. 64). Podzielając to zapatrywanie Sąd Apelacyjny podziela zatem stanowisko Sądu Okręgowego co do niemożności dochodzenia przez powodów wynagrodzenia za korzystanie z ich nieruchomości przez pozwaną Spółkę w zakresie odpowiadającym posiadaniu przez (...) S.A. służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu a związanej z napowietrzną linią energetyczną średniego napięcia 15 kV. Upływ terminu zasiedzenia tej służebności wyłączył możliwość domagania się przez powodów wynagrodzenia za wykorzystywanie ich nieruchomości w związku z przebiegiem tej linii energetycznej. W tej części rozważania i rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego są prawidłowe. Zasadnie wskazano w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że w sprawie należało zastosować przyjętą w nauce prawa i w orzecznictwie Sądu Najwyższego

zasadę dopuszczalności ustalenia faktu nabycia prawa przez zasiedzenie w innej sprawie niż w postępowaniu o zasiedzenie, gdy ustalenie tego faktu nie należy do samego rozstrzygnięcia, lecz jest tylko przesłanką tego rozstrzygnięcia (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 1969 r. III CZP 11/69 - OSNCP 1969, z. 12, poz. 210 i powołana w nim uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 1951 r. ŁC 741/50 - OSN, nr 1, poz. 2).

Sąd Apelacyjny podziela pogląd Sądu pierwszej instancji co do zasiedzenia przez poprzednika prawnego strony pozwanej służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu w zakresie odnoszącym się do napowietrznej linii średniego napięcia 15 kV. Służebność gruntowa i służebność przesyłu są prawami na rzeczy cudzej. Posiadanie służebności polega, zgodnie z art. 352 § 1 k.c. na faktycznym korzystaniu z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności. Nie powielając rozważań Sądu Okręgowego co do możliwości nabycia przez zasiedzenie służebności odpowiadającej swą treścią służebności przesyłu dla porządku wskazać należy, iż judykatura – zarówno przed zmianą kodeksu cywilnego polegającą na wprowadzeniu z dniem 3 sierpnia 2008 roku konstrukcji prawnej służebności przesyłu (art. 305¹– 305⁴ k.c.), jak i po wejściu jej w życie – zgodnie przyjmowała możliwość ustanowienia na rzecz przedsiębiorcy przesyłowego, w drodze umowy lub stwierdzenia przez zasiedzenie, służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, będącej rodzajem służebności gruntowej z pewnymi odrębnościami dotyczącymi braku potrzeby wskazywania wprost nieruchomości władnącej (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2003 r., III CZP 73/02, OSNC 2003, nr 11, poz. 142, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08, Biul. SN 2008, nr 10, poz. 7, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2011 r., III CZP 10/11, OSNC 2011, nr 12, poz. 129).

W realiach niniejszej sprawy przy przyjęciu zakończenia budowy linii energetycznej 15kV w dniu 5 lutego 1965 roku należy wskazać, że posiadanie służebności było posiadaniem w złej wierze, a do stwierdzenia nabycia własności przez zasiedzenie konieczne było posiadanie w złej wierze przez okres 20 lat. Skoro, jak przyjął Sąd I instancji bieg terminu zasiedzenia rozpoczął się w po wejściu w życie kodeksu cywilnego co nastąpiło 1 stycznia 1965 roku, a zatem 5 lutego 1965 roku to upłynął w dniu 5 lutego 1985 roku. Nabyta na rzecz Skarbu Państwa z dniem 5 lutego 1985 roku służebność gruntowa odpowiadająca służebności przesyłu, została następnie przekazywana kolejnym przedsiębiorstwom, w tym ostatecznie pozwanemu, co wynika z przytoczonych powyżej przekształceń przedsiębiorstw państwowych i spółek. Ustalenie tego było możliwe na podstawie zawartych w aktach sprawy, powołanych wyżej dokumentów. Następcy prawni w drodze kolejnych przekształceń przejmowali cały zakres działalności poprzedników i całe ich mienie, w szczególności urządzenia energetyczne. Przejęcie mienia i przedsiębiorstwa poprzednika oznacza z mocy art. 44 k.c. i art. 55¹ k.c. przejście na następców prawnych również służebności przesyłu jako prawa rzeczowego o charakterze majątkowym do korzystania z nieruchomości cudzej. Nie sposób zatem twierdzić, że po stronie pozwanej nie istniała ciągłość posiadania w rozumieniu art. 340 k.c. jak wywodzi apelacja. W szczególności aportowe wniesienie przedsiębiorstwa zgodnie z § 1 pkt 1e umowy aportowej (k.106) obejmowało ograniczone prawa rzeczowe - służebności gruntowe, w tym służebności polegające na zapewnieniu dostępu do urządzeń służących do przesyłania energii. Podkreślić jednak należy, że na mocy ustawy z 13 lipca 1990 roku o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych aktem z dnia 12 lipca 1993 roku przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w Ł. zostało przekształcone w (...) Spółkę Akcyjną Skarbu Państwa pod nazwą (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł.. To jednak przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w Ł. przed tym przekształceniem nabyło w drodze zasiedzenia opisywaną służebność przesyłu. Tym samym ciągłość o jakiej mowa w art. 176 k.c. ówczesnie nie była potrzebna skoro zasiedzenie nastąpiło wcześniej, to jest w dniu 5 lutego 1985 roku, a nabyta służebność, jako ograniczone prawo rzeczowe, była przenoszalna.

W zakresie innych składników majątkowych niż grunty, przedsiębiorstwa państwowe mogły na podstawie ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1991 r., nr 2, poz. 6) nabyć ich prawo własności (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991 r., III CZP 38/91; (...), nr 10/12, poz. 218 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2015 r., IV CSK 514/14 nie publ.). Takie nabycie prawa własności mogło nastąpić ex lege w dniu 7 stycznia 1991 roku. Konsekwencje prawne uprawnień przedsiębiorstw państwowych do części mienia ogólnonarodowego pozostającego w ich zarządzie odnosiły się także do urządzeń przesyłowych w rozumieniu art. 49 k.c. Należy zatem przyjąć, że linie energetyczne istniejące i eksploatowane w dniu 7 stycznia 1991

roku, stały się w tym dniu z mocy prawa własnością eksploatującego je przedsiębiorstwa państwowego i weszły w skład przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 49 k.c. w ówczesnie obowiązującym brzmieniu. Skoro możliwe było zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu przed wejściem w życie przepisów art. 305¹ i nast. k.c., to taka służebność mogła też powstać ex lege jako prawny skutek uwłaszczenia osoby prawnej. Takie ograniczone prawo rzeczowe jest bowiem skuteczne wobec kolejnych właścicieli obciążonej nim nieruchomości gruntowej.

Sąd Apelacyjny musi podkreślić, że stwierdzeniu zasiedzenia tego rodzaju służebności gruntowej nie stoi na przeszkodzie fakt, że instytucja służebności przesyłu została włączona do kodeksu cywilnego dopiero ustawą z dnia 30 maja 2008 roku (Dz. U. Nr 116, poz. 731). Wcześniej bowiem orzecznictwo Sądu Najwyższego jednolicie przyjmowało, że w stanie prawnym, w którym nie istniała służebność przesyłu, możliwe było zasiedzenie służebności gruntowej (zwanej czasami służebnością przesyłową) o kształcie analogicznym do służebności przesyłu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2006 r., II CSK 119/06, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08, Biul. SN 2008/10/7). Możliwość zasiedzenia tego typu służebności nie budzi również wątpliwości w doktrynie i piśmiennictwie. Art. 292 k.c. wskazuje korzystanie z trwałego i widocznego urządzenia jako niezbędną przesłankę zasiedzenia służebności gruntowej. W niniejszej sprawie linia energetyczna wraz ze słupami, niezbędnymi do prawidłowego funkcjonowania tej linii posadowiona na nieruchomości należącej do powodów, bez wątpienia stanowi materialne urządzenie o charakterze trwałym i widocznym, które wchodzi w skład przedsiębiorstwa pozwanego.

Tym samym stwierdzeniu zasiedzenia służebności gruntowej nie stał na przeszkodzie przepis art. 128 k.c., uchylony ustawą z dnia 31 stycznia 1989 roku o zmianie kodeksu cywilnego i obowiązującego w dacie zasiedzenia służebności gruntowej na rzecz pozwanego. Przepis ten do dnia 1 lutego 1989 roku utrzymywał zasadę jednolitego funduszu własności państwowej i wykluczał możliwość nabycia przez przedsiębiorstwa państwowe prawa własności i innych praw rzeczowych, z uwagi na sprawowanie przez przedsiębiorstwa państwowe jedynie zarządu operatywnego mieniem państwowym odpowiadającym w istocie prawu dzierżawy. Zasada ta nie stała jednak na przeszkodzie do nabycia przez zasiedzenie nieruchomości czy służebności na rzecz Skarbu Państwa.

Jak wskazuje judykatura, zasiedzenie jest sposobem nabycia przewidzianego przez ustawę prawa rzeczowego przez nieuprawnionego na skutek długotrwałego posiadania. Ze względu na to, że jest następstwem spełnienia określonych przesłanek, bez potrzeby podejmowania przez posiadacza jakichkolwiek innych czynności i bez współdziałania dotychczas uprawnionego, następuje ex lege. W ten sposób dochodzi do utraty (ewentualnie - w przypadku zasiedzenia służebności - obciążenia) prawa przez dotychczasowego uprawnionego, bez świadczenia ze strony nabywającego posiadacza. Gdy powstaje więc służebność w wyniku zasiedzenia, jej tytułem prawnym jest ustawa, co oznacza spełnienie hipotezy normy wynikającej z art. 7 pkt 1 u.k.w.h. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2017 r., III CSK 462/16, Lex; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2015 r., IV CSK 10514/14, Lex nr 2061188; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2016 r., IV CSK 531/15, Lex nr 2064237). Tym samym ustawa z dnia 6 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. Nr 19 poz. 147 ze zm.), także w brzmieniu na dzień zasiedzenia służebności to jest 5 lutego 1985 roku wyłączała rękojmię w odniesieniu do nabycia w ten sposób służebności przesyłu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny działając na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

Rozstrzygnięcie w zakresie kosztów postępowania apelacyjnego nastąpiło na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. wyrażającą zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Z tych względów na podstawie § 2 pkt 6 i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015, poz. 1804 ze zm. - w brzmieniu obowiązującym od dnia 27 października 2016 roku), obciążono powodów kosztami zastępstwa procesowego pełnomocnika strony pozwanej w kwocie 4.050 złotych.

Dokonując rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego Sąd nie uwzględnił zawartego w apelacji wniosku powodów o nie obciążanie ich kosztami tego postępowania. Odstąpienie od wyrażonej w art. 98 k.p.c. zasady odpowiedzialności za wynik procesu ze względów słuszności, dopuszczone przez ustawodawcę

w art. 102 k.p.c., stanowi rozwiązanie o wyjątkowym charakterze, wymagające proporcjonalnego wyważenia interesów stron postępowania w świetle okoliczności sprawy. Przepis ten wprowadza wyjątek od reguły ponoszenia kosztów postępowania przez stronę przegrywającą na rzecz jej przeciwnika procesowego, częściowo lub całkowicie uniemożliwiając mu rekompensatę nakładów poniesionych w związku z prowadzeniem postępowania. W konsekwencji, regulacja ta nie powinna podlegać wykładni rozszerzającej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 1976 r., II PZ 61/76, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2011 r., II CZ 104/10, niepubl.). Nie jest kwestionowane w judykaturze i doktrynie, iż powołany przepis nie konkretyzuje pojęcia "wypadków szczególnie uzasadnionych" pozostawiając ich kwalifikację sądowi, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1973 r., II CZ 210/73, Lex nr 7366). Do okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek zastosowania dyspozycji art. 102 k.p.c., zaliczyć można nie tylko te związane z samym przebiegiem postępowania, ale również dotyczące stanu majątkowego i zadań jakie dana jednostka ma spełniać (przesłanki pozaprocessowe). Okoliczności związane z przebiegiem postępowania obejmują przykładowo: racjonalność zachowań w zakresie podejmowanych czynności procesowych, podstawę oddalenia żądania, zgodność zamiarów stron w sprawach dotyczących stosunku prawnego, który może być ukształtowany tylko wyrokiem, szczególną zawilóść lub precedensowy charakter sprawy, a także subiektywne przekonanie strony co do zasadności zgłoszonego roszczenia. Powodowie nie są z pewnością osobami ubogimi. W realiach niniejszej sprawy nie budzi wątpliwości, że w dacie nabycia nieruchomości, a zatem w roku 2006, powodowie musieli mieć wiedzę, że przez zakupiony obszar przebiegają linie energetyczne, a tym samym S. K., który zawodowo zajmował się obrotem nieruchomościami, musiał mieć wiedzę, że wynikają z tego faktu ograniczenia w zakresie ewentualnej zabudowy gruntu. Skoro pomimo tej wiedzy, powodowie podjęli decyzję o zakupie nieruchomości, musieli liczyć się, że przedsiębiorstwu energetycznemu może przysługiwać tytuł prawny do tychże urządzeń, a tym samym, że mogą nie uzyskać wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości, na co wskazywała także pośrednio odpowiedź strony pozwanej na zawiadanie do próby ugodowej. Taki stan rzeczy potwierdził wyrok Sądu Okręgowego z dnia 28 lutego 2019 roku, a zatem wnosząc apelację skarżący musieli liczyć się z ewentualnością jej niezasadności. Znamionym jest także fakt, że powodowie wystąpili z zawiadaniem do próby ugodowej o zapłatę kwoty 1.000.000 złotych tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez stronę pozwaną z gruntu dopiero po 10 latach od nabycia nieruchomości, co wskazuje na zamiar uzyskania wielokrotności ceny nabycia nieruchomości.